

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Az ajándékozási szerződés áttekintése

Szerző: Soós Ágnes Zsófia

Konzulens: Dr. Székely László

Budapest

2015. 11.10.

I. Bevezetés

Dolgozatom témájaként az ajándékozási szerződés szabályozását választottam. Alapvetően a Polgári Törvénykönyv szabályozza a leglényegesebb kérdéseit ennek a szerződési alaptípusnak, így dolgozatomban ennek vizsgálatára helyezem a hangsúlyt. Szeretném bemutatni, hogy az ajándékozási szerződés, mint jogügylet hogyan alakult ki, milyen elgondolások voltak róla a római jogban, illetve a 20. századi Magyarországon. A hatályos Polgári Törvénykönyvnek az ajándékozási szerződésre vonatkozó rendelkezéseinek részletes elemzésével is foglalkozom a dolgozatban, így egyes fogalmi elemeinek, mint az elfogadás, az ajándékozás tárgya és a szándék jelentőségéről is szó lesz. Fontosnak tartom az 1959-es Ptk. és a 2013-as Ptk. közti szabályozási eltérések megemlítését. Továbbá ahhoz, hogy teljes legyen a kép ezen alap szerződéstípus kapcsán, ezért a rendszertani elhelyezés, az alaki kellékek, az ajándékozás fajtái és az érvényesség témakörébe is jobban belemélyedtem. Az ajándékozási szerződés kapcsán talán a két legkényesebb témakör az ajándékozás megtagadása és az ajándék visszakövetelése. Az ajándékozási szerződésnél ez a kettő jelentőségteljes kérdéskör, amivel elengedhetetlen foglalkozni. Így ezeknek a részletes bemutatására is sor kerül. Végül pedig az ajándékozás során kiemelten fontosnak tartom az illetékekkel való foglalkozást, mivel az ajándékozás gyakran lehet illetékköteles.

II. Az ajándékozási szerződés fogalma

1. Az ajándékozás fogalma a római jogban

Az ajándékozási szerződés és az ajándékozás fogalmának meghatározásához vissza kell nyúlni a római jogi alapokhoz¹. Az ajándékozást *donationak* nevezték a rómaiak. A iustinianusi kodifikációnak nagy szerepe van, mivel ez tette lehetővé a formátlan ajándékígéret peresíthetőségét.

A préklasszikus korban létrejött *Lex Cincia* tartalmazta azt a rendelkezést, hogy az ajándékozások egy bizonyos mértéken túl tilosak, kivéve, ha a megajándékozott az ajándékozónak házastársa vagy közeli rokona. Ennek a törvénynek nem volt szankciója, így ebből következően a bizonyos mértéken

¹ Földi András - Hamza Gábor: A római jog története és intézményei, Budapest, 2012, Nemzeti Tankönyvkiadó, 544-546.o

felüli ajándékozások is érvényesek voltak, csak a praetor adhatott kifogást az ajándékozónak, ha még nem teljesített ajándékígéret alapján az ajándékozó beperelte. Ha viszont az ajándékozási ígéretet tevő ígéretét beváltotta, akkor kifogásnak már nem volt helye. Továbbá akkor sem volt helye kifogásnak, ha az ajándékozó anélkül halt meg, hogy az ajándékozást visszavonta volna.

A klasszikus korban az ajándékozási ígéret stipulatioba való foglalása volt a feltétel, hogy kötelelem keletkezzen. Ez önmagában nem volt elég, ehhez tulajdonátruházási aktusra volt szükség. A klasszikus korban azonban az ajándékozást nem nevezhetjük önálló jogintézménynek, csupán a vagyonátruházás jogcímekeként tekinthetünk rá.

A iustinianusi korban változás következett be. Az ajándékozási ígéret és az ajándékozási aktus elvált egymástól, a formátlan ajándékozási ígéret pedig kötelezővé vált, ha azt a másik fél elfogadta. Lényeges megemlíteni, hogy a iustinianusi korban már megjelenik az ajándékozási szándék jelentősége, az animus donandi. Az ajándékozás érvényességéhez szükséges kellék ez. Fontos, hogy az ajándékozás növelje a megajándékozott vagyonát és csökkentse az ajándékozó vagyonát. Meg kell említeni, hogy ebben a korban alakult ki az ún. pactum donationis intézménye, miszerint az ajándékozás az ajándékozó vagyonát csökkentő, a megajándékozott vagyonát növelő, bőkezűségből tett olyan ingyenes juttatás, amelyet a megajándékozott elfogadott. Ez tehát a iustinianusi korban kialakult ajándékozás fogalma. Minden elem lényeges és egyaránt fontos. Kiemelendő, hogy a megajándékozottnak az ajándékot el kell fogadnia, nélküle nem ajándékozás az ajándékozás.

A római jog szerint az ajándékígéret, sőt kivételes esetekben a már teljesített ajándék visszavonható volt. A viszonzó ajándék azonban semmilyen esetben se volt visszavonható. A visszavonhatóság mellett a felelősség kérdéskörével is foglalkozott a római jog az ajándékozás kapcsán. Jogszavatosság az ajándékozót nem terhelte. A megajándékozott pedig az ajándékozó hitelezőivel szemben felelősséggel tartozott, ha az ajándékozó vagyonából nem tudták kielégíteni magukat.

2. Az ajándékozás fogalma a 20. századi Magyarországon

Az ajándékozás római jogi fogalomtörténetének áttekintése után érdemes megnézni a 20. századi Magyarországi gondolkodást, hogy ekkor milyen elképélések voltak az ajándékozás, mint jogügylet fogalmáról. A 20. században Zlinszky Imre a Jogtudományi Közlönyben megjelent írásában² leszögezi már a bevezető mondatában, hogy az ajándékozás hazai joggyakorlatunkban fontos szerepet játszik, amennyiben ajándékozás esetén az örökösök törvényes osztályrészük kielégítését kérhetik. Egyre életbevágóbb és egyre gyakoribb ez a kérdés, így elsődlegesen az ajándékozási szerződés fogalmának megállapítása válik szükségessé, hogy mely esetekben beszélhetünk ajándékozásról, illetve milyen kritériumai vannak, annak, hogy egy jogügyletet ajándékozásnak tekinthessünk.

Ajándékozási szerződés alatt általában valamely dolog vagy jog ingyenesen való tulajdonul való átengedését értjük, írja az 1879-es Jogtudományi Közlöny. Az ingyenesen való szerzés lényeges elem, kiemelendő a fogalom meghatározásánál. Az Osztrák Polgári Törvénykönyv, illetve Suhajda és Wenzel magyar jogíróink szerint is az ajándékozás olyan szerződés mely szerint a dolog valakinek való visszteher nélküli átengedése ajándékozás. A Jogtudományi Közlönyből megtudhatjuk viszont, hogy hazai joggyakorlatunk az ajándékozást a főbb bírósági határozatok áttekintését követően, az ajándékozás kritériumának nem a visszteher nélküli tulajdonátruházást tekinti, erre a Döntvénytárból több példát is felsorol.

Az európai újabb törvények között a szász polgári törvénykönyv sem a visszteher nélküli átruházást tartja az ajándékozás fő elemének. Látható, hogy az európai újabb törvényhozások ebben a korban az ajándékozás, mint fogalom meghatározásánál lényegileg megkívánják, hogy az ajándékozó vagyona a megajándékozottra átruháztassék, illetve, hogy ezáltal a megajándékozott vagyona növekedjen, szükséges továbbá, hogy az ajándékozónak és a megajándékozottnak akarata a megajándékozott vagyonának növelésére irányuljon, és így akaratmegegyezésen alapulva jogügylet létesüljön. Ezek tehát a lényeges elemek.

Itt nem láthatjuk azt a kritériumot, hogy mindez vissztehesen történjen, pedig ez szélsőségekhez vezetne, mert nem láthatjuk, hogy mi választaná el az ajándékozást a valódi visszterhes

² Zlinszky Imre: Az ajándékozás fogalma tekintettel a hazai joggyakorlatunkra, Jogtudományi Közlöny, 1879/20.sz 158-159.o

jogügylettől? Ez esetben a szerződő felek szándéka jelenti a határvonalat olvasható Zlinszky Imre írásában, vagyis, hogy az átruházás ajándékozási szándékból, bőkezűségből történjen és ez a szándék ki legyen jelölve, vagy következtetni lehessen rá. Hazai joggyakorlatunkban a szándék az irányadó. A szándék dönti el, hogy valamilyen jogügyletet ajándékozásnak minősítsünk -e. Az ajándékozás fogalma a konkrét viszonytól függ.

3. A hatályos Polgári Törvénykönyv ajándékozási szerződésre vonatkozó fogalma

A római jogi és 20. századi ajándékozás fogalmának áttekintése után a hatályos Polgári Törvénykönyv (továbbiakban: Ptk.) ajándékozás fogalmának elemzése következik. Az ajándékozási szerződés fogalmáról a következőképpen rendelkezik a hatályos Polgári Törvénykönyv:

„6:235. § [Ajándékozási szerződés]

(1) Ajándékozási szerződés alapján az ajándékozó dolog tulajdonjogának ingyenes átruházására, a megajándékozott a dolog átvételére köteles.

(2) Ha az ajándékozási szerződés tárgya ingatlan, az ajándékozó a tulajdonjog átruházásán felül köteles a dolog birtokának átruházására is. Ha a szerződés tárgya ingatlan, az ajándékozási szerződést írásba kell foglalni.

(3) A dolog ajándékozására vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni jog vagy követelés ingyenes átruházására történő kötelezettségvállalás esetén.”³

A Ptk. a 6:235. § - ban meghatározza az ajándékozási szerződés fogalmát, rögzíti mindkét fél kötelezettségét és jogait. Ennek alapján az egyik fél saját vagyona rovására a másiknak ingyenes vagyoni előny nyújtására köteles. Fontos elem, hogy a saját vagyon rovására történjen az ajándékozás, ettől nevezzük ajándékozásnak. ⁴Az ajándékozó vagyonában bekövetkező értékcsökkenés tehát szükséges, elengedhetetlen feltétele annak, hogy az ajándékozás jogügyletéről beszélhessünk. Feltételként szerepel továbbá a másik oldalon a megajándékozott számára való vagyonnövekedés, a felek szándékának pedig az ingyenes juttatásra kell irányulnia. Ingyenes szerződésnek nevezzük, így tehát ha bármiféle ellenszolgáltatás van előírva már nem beszélhetünk tisztán ajándékozásról. Ekkor ajándékozással vegyes szerződések keletkezhetnek. Az ajándékozás jogügyleténél a jogviszony alanyai az ajándékozó és a megajándékozott. Az ajándékozás tárgya pedig ingó, ingatlan és vagyoni értékű jog is lehet.

³ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről

⁴ Nochta Tibor- Kovács Bálint- Nemesságyi Zoltán: Kötelmi jog, Különös rész, 2008, Dialóg Campus Kiadó

III. az 1959-es és a 2013-as Polgári törvénykönyv ajándékozási szerződésének szabályozása közti eltérések

Lényegesnek tartom, összehasonlítani⁵ az 1959-es évi Ptk. és a jelenleg hatályos Ptk. szabályozását, hogy mi változott a korábbi szabályozáshoz képest. Az ajándékozási szerződés szabályozásáról elmondható, hogy tartalmilag azonosan van szabályozva a kettő törvénykönyvben, az esetleges változások a jelenleg hatályos Ptk. adásvételére vonatkozó szabályainak újdonsága miatt következett be. A 2013-as Ptk.-ban már nem találkozhatunk az ajánlattételre utalás intézményével. További változásként említendő, hogy a megajándékozott nem köteles az ajándék visszaadására, ha az ajándékozó létfenntartását járadék vagy természetbeni tartás útján megfelelően biztosítja. Látható tehát, hogy lényegi változások nem történtek, tartalmilag azonos maradt a két törvénykönyv szabályozása.

IV. Egyes fogalmi elemek

1. Az elfogadás jelentősége

Az elfogadás jelentősége kiemelendő. Mivel a kétoldalú jogügyletben a megajándékozott oldaláról szükség van az ajándék elfogadására. Felmerül a kérdés, hogy ha ingyenes a jogügylet, a megajándékozott számára nem hogy nem jár költséggel, hanem pont h az ő vagyonát növeli, akkor miért szükséges az elfogadás? Hiszen logikusan gondolva, ha nekem nem jár költséggel, sőt még az én vagyonomat növeli akkor természetes, hogy nem lenne ellenemre a dolog. Viszont második átgondolásra már igenis indokoltnak látom a megajándékozott részéről való elfogadás elemét. Mivel az ajándékozás egy szerződés, és mivel kétoldalú ügyletként van definiálva, ezért igenis szükséges, hogy a megajándékozott is vegyen részt a jogügyletben. Boóc Ádám⁶ találó hasonlatot fogalmazott meg erre. Véleménye szerint a szerződés is csak akkor jön létre, ha az ajánlatot kapó az ajánlatot tevőnek az ajánlattal egyező tartalmú egyező nyilatkozatot tesz. És mivel az ajándékozás szerződés, ezért vonatkoznak rá az általános szabályok, így ez a szabály is. Így addig, míg az megajándékozott nem teszi meg az elfogadó nyilatkozatot, addig csupán ajándékozási ígéretről beszélhetünk.

⁵ Gadó-Németh-Sáriné: Ptk. Fordítókulcs oda vissza, 2014, Hvg-Orac Kiadó

⁶ Boóc Ádám: Az ajándékozási szerződés néhány kérdése a magyar magánjogban, Állam és Jogtudomány, 2005/46 évf. 1-2 sz. 53-76.o

Fontos kérdésként merül fel, hogy ennek az elfogadásnak, vagyis az ajándékozási ígéretre való reagálásnak milyen időintervallumban is kell megtörténnie. Erre nézve nem találunk szabályozást, nincs konkrét meghatározott időpont, a felekre van bízva ennek a kérdésnek az eldöntése. Ez véleményem szerint egy joghézag, ennek szabályozása indokolt lenne, mivel visszaélésre adhat okot. Itt jegyezném meg, hogy figyelemre méltó az Áptkj. szabályozása. Ezt a kérdést úgy rendezi, hogy amennyiben a vagyoni előny juttatása megtörtént, akkor megfelelő határidőn tűzésével az ajándékozó felhívhatja a megajándékozottat, hogy nyilatkozzon az elfogadásról.

2. Az ajándékozás tárgya

Az ajándékozási szerződés lényeges eleme az ajándékozás tárgya, így a következőkben az ajándékozási szerződés tárgyával kapcsolatos gondolatokról szeretnék írni. Az előzőekben már írtam, hogy az ajándékozás abból tevődik össze, hogy az ajándékozó valamilyen vagyoni előnyt juttat ingyenesen az ajándékozott részére. Ez a vagyoni előny az ajándékozási szerződés fogalmi eleme, nélküle nem jön létre az ajándékozás. Tehát a vagyoni előny tulajdonképpen a tárgya az ajándékozásnak, így ebből következően a tárgynak valamilyen tényleges értékkel kell rendelkeznie, hogy ajándékról beszélhessünk. Ilyen megfogalmazásban azonban egy tág körrel beszélhetünk, lehet dologadás, illetve szolgáltatásnyújtás is. A lényeg, hogy értékkel bírjon, mivel csak így növeli az ajándékozott vagyonát. Így ebből a gondolatból következik, hogy nem soroljuk az ajándékozás közé azokat az eseteket, amikor olyan szolgáltatásról van szó, amit ingyen is megszerezhetünk, vagy ingyen is ellátható. Ezekben az esetekben nem lenne meg az érték növelő-vagyon növelő jelleg, mivel ingyen az ajándékozási jogügylet nélkül is hozzájutottunk volna. Kiemelendő, hogy az ajándék tárgyának, akkor, amikor az ajándékozási ígéretet megteszik, akkor még nem kell feltétlenül az ajándékozó vagyonában állnia, előfordulhat olyan eset, hogy azt később szerzi majd meg.

Sajátságos eset az, amikor az ajándékozás a nemtevésben nyilvánul meg. Például egy követelés elévülni hagyásában. Ezekben az esetekben azonban az ajándékozás fogalmi elemi hiányosak, a tárgy tekintetében főként, mivel nem tud érvényesülni az a tétel, miszerint az ajándékozó vagyona csökken, az ajándékozott vagyona növekszik. Így tehát nem mondható ki, hogy nemtevésben megnyilvánuló ajándékozás az ajándékozás egyik elismert formája lenne.

3.A szándék jelentősége

Az ajándékozás kapcsán lényeges megemlíteni az ajándékozási szándékot. A rómaiak animus donandinak nevezték. Az ajándékozás során fontos vizsgálni az ajándékozó szándékát. Azt, hogy mire irányult a szándéka, miért akart ajándékozni, miért annyit, miért azt, miért annak. Ezek mind alapvető kérdések, főként, ha mondjuk az ajándék visszaköveteléséről, vagy megtagadásáról van szó.

V. Rendszertani elhelyezés

Következő pontban az ajándékozási szerződés rendszertani elhelyezkedéséről lesz szó. Alapvető kérdésként merül fel az ajándékozási szerződés rendszertani elhelyezése. Kérdés, hogy a polgári jog rendszerén belül milyen megfontolásból került oda, ahol most van. Mi indokolta ezt az elhelyezést? A mai Polgári Törvénykönyv a kötelmi jog, azon belül is a különös rész, a tulajdonátruházó szerződések körében írja le a részletszabályait az ajándékozási szerződésnek.

A rendszertani elhelyezés miértjeinek megválaszolásához először is vissza kell térni a római jogi alapokhoz. Ugyanis a római jogot nézve nem kétséges az ajándékozási szerződés kétoldalú vagy egyoldalú természete. A Lex Cinciáról elmondható azonban, hogy kétségesé teszi az ajándékozásnak a szerződés jellegét. Azt hogy mennyiben tekinthető kétoldalú jogügyletnek az ajándékozás, arról nincsen egységes álláspont. A római jog forrásaiból látható, hogy a római jog az ajándékozás érvényességéhez ajándékozási szándékot követel meg. Kérdés azonban, hogy ez kétoldalúvá teszi -e az ajándékozást? Erre egyértelmű válasz nincs, azonban az leszögezhető, hogy mivel az elfogadás is feltétele az ajándékozásnak, ez erősíti a kétoldalú jellegét. Egyik oldalon van az ajándékozó, akinek van egy határozott szándéka, ez eddig egyoldalú lenne, de a másik oldalon, hogy létrejöhessen a maga az ajándékozás, kell hozzá a megajándékozott elfogadása, tehát mindkét félnek szerepe van, ez erősíti a kétoldalú jogügylet jellegét.

A francia Code Civilt is érdemes megemlíteni, amely az ajándékozást ügyletnek nevezi és nem szerződésnek. Erről Dell'Adami Rezső írta⁷, hogy ez annak tudható be, hogy Bonaparte Napóleon

⁷ Dell'Adami Rezső: Az ajándékozás, Jogtudományi Közlöny, 1880. régi sorozat, 15.évf. 289-293.o

megjegyezte, miszerint az ajándékozás nem lehet szerződés, mert az a felek kölcsönös terhelését feltételezi.

A rendszertani elhelyezés kérdésénél meg kell említeni továbbá Kolosváry Bálintot, aki szerint az ajándékozást az általános jogügyletek között is lehetne tárgyalni, mivel véleménye szerint a liberalitas miatt lehetséges lenne, hogy az általános jogügyletek között tárgyalják.

A magyar magánjogi törvényjavaslatok, illetve a Polgári Törvénykönyvünk is azt a megoldást követi, hogy nem az általános jogügyletek, hanem az egyes szerződések között szabályozza az ajándékozási szerződést. A kötelmi jog különös részének első szerződéscsoportja, a tulajdonátruházó szerződések alatt tárgyalja az ajándékozási szerződést, mégpedig konszenzuális szerződésként, tehát a felek kölcsönös megegyezésével létrejövő szerződéseként értelmezi. Az hogy szerződés -e az ajándékozás, az véleményem szerint egyértelmű, vitathatatlan. Ez lehet amiatt is, hogy az ajándékozás fogalmi elemi közé tartozik a mai napig az ingyenesség. Attól viszont, hogy ingyenes, vagyis a megajándékozott számára nem jár többletköltséggel, sőt az ő vagyona növekedik általa, attól még a szerződés jelleg vitathatatlan. Gondoljunk csak az ajándék visszakövetelésének, vagy megtagadásának esetére. Ezeknek alapja szerződés, a szerződés jelleg védi egyrészt a megajándékozottat, hogy valóban megkapja az ajándékot, és nem utolsósorban védi a megajándékozottat, mivel a szerződés alapján követelhet vissza, tagadhat meg ajándékot. Ebből következően kiemelten fontos a szerződés jelleg.

1. Adásvétel-ajándékozás közti különbség

A rendszertani elhelyezés sajátosságaiból következően további pontként az adásvétel és az ajándékozás közti különbségről fontos szólni. Közös bennük, hogy mind a kettő szerződéstípus a kötelmi jog különös részén belül, a tulajdonátruházó szerződések csoportjában helyezkedik el. Az ajándékozási szerződés egyértelműen a legtöbb hasonlóságot az adásvételi szerződéssel mutatja, ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lenne köztük alapvető eltérés. Jelentős különbség a két szerződéstípus között az ingyenesség. A hatályos Polgári Törvénykönyv a tulajdonátruházó szerződések közül elsőként az adásvételt szabályozza, majd a csere szerződést és végül az ajándékozást. Az ajándékozás szabályai hasonlóságot mutatnak az adásvétel szabályaihoz. Kulcsfontosságú eltérés azonban az ajándékozó felelőssége. Mivel a szabályozás szerint az

ajándékozó a szerződés megkötése és teljesítése tekintetében kizárólag csak szándékosságért és súlyos gondatlanságért felel. További szabály, hogy az ajándékozó az általános felelősségi szabályok szerint felelős azért a kárért, amit az ajándékozással kapcsolatosan a megajándékozott egyéb vagyonában okoz.

VI. Alaki kellék, forma sajátosságai

Érdekes kérdés a forma kérdése az ajándékozási ígéret kapcsán. A forma alatt az írásbeli vagy nem írásbeli formát értem. Régebbi jogunk az írásbeli formát követelte meg. Továbbá, ha az ajándékozási nyilatkozat elfogadásra került, akkor lényegtelen volt, hogy írásba volt -e foglalva, az ajándékozó köteles volt az ajándékot szolgáltatni. Akkor is szükségtelen volt az írásba foglalás, ha az ajándékozó rögtön át is adta az ajándékot. Az írásba foglalás kérdésének akkor van jelentősége, ha az ajándékozott az ajándékozási szerződés teljesítéséért kötelmi igényvel lép fel az ajándékozóval szemben. Ekkor lényeges, hogy az írásba foglalt irat alapján követelhesse az igényét. A következőkben a reálajándékozásról írnék pár sort. Mi is az a reálajándékozás? Reálajándékozásnak nevezzük az ajándékozásnak azt a formáját, mely azonnal foganatba megy, az ajándékozó rögtön átadja az ajándékot az ajándékozottnak. Ehhez semmilyen alaki kellék előírása sem szükséges. Igazából ez nagyon gyakori, sőt ez a forma a leggyakoribb véleményem szerint főleg a szokásos mértékű ajándékozás körében. Ez esetben tehát nincs írásbeli elfogadás, hanem a legtöbb esetben ráutaló magatartással valósul meg az elfogadás.

Mivel az ajándékozási szerződés konszenzuális szerződés, így a felek megállapodásával jön létre, szükség van az megajándékozott elfogadó nyilatkozatára. Ennek alaki szabályai eltérőek ingó és ingatlan ajándékozása esetén. Alaki kellék alatt elsősorban az írásbeli vagy szóbeli forma értendő, és kiemelendő kérdés. Az alaki kellék másképp alakul ingó és ingatlan ajándékozás kapcsán. Ingó dolgok esetében elegendő a nem formális, egyszerű akár szóbeli forma. Az ingatlanok esetében viszont szigorúbban alakul a szabály, mivel kötelező az írásbeli forma. Az írásbeliség mellett ellenjegyzés is szükséges, nélküle a szerződés ingatlanok esetében nem jön létre. Ez nem azt jelenti, hogy az ingó dolog ajándékozása ne lenne írásba foglalható, de ha nem jön létre az írásbeli forma, az ajándékozási szerződés attól még teljesen érvényes lehet. A szabályozás indoka valószínűleg azzal magyarázható, hogy az ingatlanok nagyobb értékkel bírnak, így esetükben

lényegesebb, hogy egy esetleges későbbi pereskedés alapján egy írásba foglalt, meghatározott bizonyító erővel rendelkező dokumentum álljon rendelkezésre, melynél nem fér kétség ahhoz, hogy kik, mikor kötötték meg az adott szerződést. Így kimondható tétel, miszerint az ajándékozás tárgyától, vagyis, hogy ingó vagy ingatlanról beszélünk, ettől függ az alakszerűség is.

Az ingatlanok esetében az ingatlan nyilvántartási szabályok és a forgalom biztonsága indokolja az írásbeli alakot. Az ingatlan ajándékozásnál a szerződésnek meg kell felelnie a XXV. számú Polgári Elvi Döntés alaki kellékeinek.

VII. Az ajándékozás fajtái

Kérdéses, hogy vannak -e fajtái az ajándékozásnak? Megkülönböztethetőek -e különböző fajtái? És ha igen mi alapján? Szalma József véleménye⁸ szerint bizonyos releváns kritériumok szerint megkülönböztethetőek az ajándékozásnak sajátos alfajai. Beszélhetünk ún. jutalom ajándékozásról. Ebben az esetben a megajándékozó értékítélete szerint is a megajándékozott valamilyen eredményt ér el. Az osztrák jog szerint az ilyen ajándék hálátlanságból nem követelhető vissza. Ha az ajándékozások fajtáit, fajait vizsgáljuk, különbséget tehetünk azok között, hogy szabadon kötötték -e meg, vagy kötelezően volt előírva a megkötése. Ez esetben inkább a kötelezően megkötendő lehet az érdekes, mivel első hallásra igencsak érdekes, hogy az ajándék, hogy lehet kötelezően adandó. Itt az öröklési jognak a törvényes kötelesrész anyagára kell gondolni, ez tehát a kötelezően megkötött ajándékozás körébe sorolandó. Ha itt tartunk, akkor külön fajtaként lehet megemlíteni a halál esetére szóló ajándékozást, melyet az ajándékozó halálától esedékes teljesíteni. A fajták szerinti osztályozásnál egy újabb elhatároló pont lehet az fajta szerinti megkülönböztetés, hogy a vagyon egészének, vagy annak egy részének ingyenes átruházása történt -e meg. Beszélhetünk ún. feltételezésen alapuló ajándékról, amelynek az a lényege, hogy az ajándékozó a megajándékozott által elérendő cél feltételével nyújtja a vagyoni előnyt, mint ajándékot. Nem külön kategória, de ebben a témában releváns megemlíteni, hogy létezik feltételhez vagy időhatározáshoz kötött ajándékozás. Megemlítendő végül, hogy létezik ún. kéz a kézbe ajándékozás, tehát mikor az ajándékozási ügylet és maga az ajándékozás teljesítése egy időpontban valósul meg, és ettől eltérő,

⁸ Szalma József: Az ajándékozási szerződés-különös tekintettel a magyar Ptk. rekodifikációjára, Jogtudományi Közlöny, 2004/59.évf/5.sz, 169-180.o

amikor ajándékozási ígéret alapján zajlik az ajándékozás, mert ebben az esetben az ajándékozási ügylet és a teljesítés időpontja elválik egymástól.

VIII. Az érvényesség kérdése az ajándékozás kapcsán

Az ajándékozási szerződés érvényességére, érvénytelenségére a Ptk. nem tartalmaz speciális rendelkezéseket. A semmisség és a megtámadhatóság az általános szabályok szerint alakul. Semmisségi ok közé sorolható azon eset, ha az ajándékozási szerződés a kényszerítő jogszabállyal ellentétes, illetve ha ellentétben áll a közrenddel, jó erkölccsel és a jóhiszeműség tisztességesség követelményével. Semmis még továbbá a lehetetlen szolgáltatásra irányuló szerződés, és az olyan ajándékozás melynek az ajándékozó oldaláról tilos indítéka, feltételezése van. A semmisség jogkövetkezménye az eredeti állapot helyreállítása. Fontos megjegyezni, hogy semmisségi ok, az alaki kellékek be nem tartása, tehát ha az ingatlan ajándékozást nem foglalják írásbeli formában.

IX. Megtagadás, visszakövetelés

Az ajándékozási szerződés kapcsán van kettő jelentőségteljes kérdéskör, amivel elengedhetetlen foglalkozni. Az egyik esetkör az ajándék visszakövetelése, a másik pedig az ajándékozás teljesítésének megtagadása. Mind a kettő jogosultság az ajándékozót illeti meg, természetesen csak a törvényben meghatározott, taxatív felsorolt esetekben, szűk körben.

1. Az ajándékozás megtagadása

Elsőként az ajándékozás teljesítésének megtagadásáról lesz szó. A hatályos Ptk. a következőképpen rendelkezik:

„6:236. § [A teljesítés megtagadása]

A szerződés teljesítését az ajándékozó megtagadhatja, ha bizonyítja, hogy a szerződés megkötése után saját körülményeiben vagy a megajándékozotthoz fűződő viszonyában olyan lényeges változás állott be, hogy a szerződés teljesítése tőle nem várható el.”⁹

⁹ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről

Az ajándékozás megtagadása, tehát arra az esetre szól mikor az ajándékozó vagyoni körülményeiben változás következik be a szerződés megkötését követően, vagy a megajándékozotthoz fűződő személyes kapcsolatában áll be változás. Ezen esetekben megilletetheti az ajándékozás megtagadásának joga az ajándékozót. A régebbi magánjogi törvényjavaslatok abban az esetben tették lehetővé az ajándékozás teljesítésének megtagadását, ha az az ajándékozó megélhetését, vagy akiket a törvény erejénél fogva köteles eltartani azok megélhetését az ajándékozás teljesítése veszélyeztetné. Hatályos Polgári Törvénykönyvünk azonban az ún. *clausula rebus sic stantibus* elvét alkalmazza. Eszerint, mint az előzőekben írtam a szerződés teljesítését az ajándékozó megtagadhatja, ha bizonyítja, hogy a szerződés megkötése után saját körülményeiben vagy a megajándékozotthoz fűződő viszonyában olyan lényeges változás állott be, hogy a szerződés teljesítése tőle nem várható el. Ennek vizsgálatakor a szubjektív mozzanatokat kell vizsgálni, így a bírói mérlegelésre nagyobb, szélesebb lehetőség van biztosítva. Ez a rendelkezés a szívességet gyakorló ajándékozót segíti. A szerződési nyilatkozat megtétele után, de még az ajándék átadása előtt, ha lényeges körülmények változnak, akkor még hagy a Ptk. egy utolsó meggondolási lehetőséget az ajándékozó számára. Ez azonban természetesen nem önkényes döntés, nem gondolhatja meg magát csak úgy. Kizárólag a Ptk. -ban rögzített esetekben lehet róla szó. Hiszen a jogbiztonság indokolja, hogy az ajándékozó ne hozhasson önkényes döntéseket, csak úgymond szükséghelyzetben kerülhessen sor ezen intézmény alkalmazására. Annak eldöntése viszont a bíróság feladata, hogy mit fogad el például annak körében, hogy az ajándékozónak a megajándékozotthoz fűződő viszonyában olyan lényeges változás állott be, hogy a szerződés teljesítése tőle nem várható el.

2. Az ajándék visszakövetelése

Az előzőekben ismertetett esetkörtől élesen meg kell különböztetni az ajándék visszakövetelését. A hatályos Ptk. a következőket rögzíti az ajándékozás visszakövetelése kapcsán:

„6:237. § [Ajándék visszakövetelése]

(1) A meglévő ajándékot az ajándékozó visszakövetelheti, ha arra a szerződéskötés után bekövetkezett változások miatt létfenntartása érdekében szüksége van, és az ajándék visszaadása a megajándékozott létfenntartását nem veszélyezteti. A megajándékozott nem köteles az ajándék visszaadására, ha az ajándékozó létfenntartását járadék vagy természetbeni tartás útján megfelelően biztosítja.

(2) Ha a megajándékozott vagy vele együtt élő hozzátartozója az ajándékozó vagy közeli hozzátartozója rovására súlyos jogsértést követ el, az ajándékozó visszakövetelheti az ajándékot, vagy követelheti az ajándék helyébe lépett értéket.

(3) Az ajándékozó visszakövetelheti az ajándékot, vagy követelheti az ajándék helyébe lépett értéket akkor is, ha a szerződő felek számára a szerződéskötéskor ismert olyan feltevés, amelyre figyelemmel az ajándékozó az ajándékot adta, utóbb véglegesen meghiúsult, és e nélkül az ajándékozásra nem került volna sor.

(4) Visszakövetelésnek nincs helye, ha az ajándék vagy a helyébe lépett érték a jogsértés elkövetése időpontjában már nincs meg, továbbá ha az ajándékozó a sérelmet megbocsátotta; megbocsátásnak, illetve a visszakövetelésről való lemondásnak számít, ha az ajándékozó az ajándékot megfelelő ok nélkül hosszabb idő nélkül nem követeli vissza.

(5) A szokásos mértékű ajándék visszakövetelésének nincs helye.”¹⁰

Az ajándékozás visszakövetelése azon esetkörre vonatkozik, mikor az ajándékozás végbement, az ajándékozást teljesítették, de az ajándékozó később, valamilyen esemény bekövetkezése miatt meggondolja magát és visszaköveteli az ajándékot. Hatályos Polgári Törvénykönyvünk ennek három csoportját különbözteti meg.

Elsőként az ajándékozó **létfenntartása érdekében** lévő visszakövetelés. A visszakövetelés az ajándékozó vagyonában bekövetkezett változás miatt szükséges, ezen belül is, ha létfenntartása indokolja. Ennek során vizsgálni kell, hogy milyen a jövedelmi, vagyoni viszonya, egészségi állapota. Lényeges, hogy csak akkor kerülhet rá sor, ha ezáltal a megajándékozott viszont nem kerül olyan helyzetbe, mely az ő létfenntartását veszélyeztetné. Fontos még megjegyezni, hogy itt a még meglévő ajándékot lehet visszakövetelni csak, ha nincs meg az ajándék, akkor visszakövetelésnek nincsen helye.

Következőként azt az esetet szabályozza a Ptk. amikor a visszakövetelés **súlyos jogsértés** miatt történik. A szívességi elem alapvető elem az ajándékozásnál. Ebből következik ezen szabályozás. Nehéz elhatárolni, hogy mi minősül súlyos jogsértésnek. A felek között megromlott viszony egészen biztosan nem minősül annak. A bűncselekmény, szabálysértés, polgári jogi kötelezettség

¹⁰ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről

megszegése viszont már szolgálhat alapul a súlyos jogsértés körében az ajándék visszakövetelésére. Kiemelendő, hogy ebben az esetben már nemcsak a meglévő ajándékot lehet visszakövetelni, hanem a helyébe lépett értéket is, ez nagyon fontos különbség az előbb elemzett visszakövetelési esetkörhöz képest.

A visszakövetelés alapjául szolgálhat még az ún. **téves feltevés** esete is. Ebben az esetben is vissza lehet követelni nemcsak a meglévő, hanem a helyébe lépett ajándékot is. A szívességi jelleg indokolta valószínűleg ezen szabályozás létjogosultságát. A PK 76. száma részletezi, és ad támpontot, hogy ilyen jogcímen mikor lehet visszakövetelni az ajándékot. Az Állásfoglalás úgy fogalmaz, hogy ilyen jogcímen csakis akkor lehet visszakövetelni ajándékot, ha: „az ajándékozás összes körülményeire kiterjedő vizsgálódás alapján, hogy valamilyen lényeges körülményre vonatkozó feltevés indította az ajándékozót az ajándékozásra, és e feltevés nélkül az ajándékozásra kétséget kizáró módon nem került volna sor. A bizonyítás az ajándékozót terheli.” Vizsgálni kell ennek során az ajándékozó és a megajándékozott viszonyát a szerződés megkötését megelőzően, továbbá az ajándékozás tárgyának értékét

Az Áptkj. , Ptkj. , Mtj. abban az esetben adott erre lehetőséget, ha meghatározott szükséghelyzetről, durva hálátlanságról volt szó, illetve ha tékozlás miatt bekövetkező gyámság alá való helyezés történt, akkor a gyámnak joga volt visszakövetelni a gyámság alá helyezés hatályának kezdetét megelőző egy éven belül tett olyan ajándékot, melyek a tékozlás jellegével bírtak. A szükséghelyzet alatt, olyan helyzet értendő, amibe az ajándékozó azután került, hogy az ajándékot az ajándékozottnak átadta és ezt követően olyan helyzet állt elő, amely a megélhetését, vagy törvényen alapuló eltartási kötelezettségének teljesítését lehetetlenné teszi.

A **PK 76.** számának negyedik pontja kiemelését érdemel az ajándék visszakövetelése kapcsán. Ugyanis ez a Polgári Kollégiumi állásfoglalás rögzíti¹¹ azon elvet, miszerint az ajándékozó visszakövetelheti az ajándékot, vagy a helyébe lépett értéket, ha az a feltevés, amire alapozta az ajándék adását, az véglegesen meghiúsult. Az állásfoglalás szerint azonban az ajándékozó nem követelheti vissza az ajándékot, ha az ajándékozás alapjául szolgáló feltevés meghiúsulását az ajándékozó felróható magatartása idézte elő. Így tehát az ajándékozó felróható magatartását kell

¹¹ PK 76. számú állásfoglalás

vizsgálni. A régebbi jogunk szerint a visszakövetelés alapját képezte az ajándékozó irányába tanúsított súlyos vagy durva hálátlanság. A durva hálátlanság kategóriája nem volt definíció szerint meghatározva. Nehéz körülírni, de valószínűleg olyan magatartásokat értünk alatta, melyek megkérdőjelezhetetlenül az ajándékozás visszaköveteléséhez vezetnek. A hatályos Polgári Törvénykönyvünk a durva hálátlanság helyett a következőképpen nyilatkozik, tehát akkor van helye az ajándék visszakövetelésének: „ha a megajándékozott vagy vele együtt élő hozzátartozója az ajándékozó vagy közeli hozzátartozója rovására súlyos jogsértést követ el, az ajándékozó visszakövetelheti az ajándékot, vagy követelheti az ajándék helyébe lépett értéket.” A durva hálátlanság helyett tehát a súlyos jogsértés kifejezés szerepel. Ez a kategória sincs definiálva, de az esetjogból megállapítható, hogy itt a jogalkotó például a bűncselekménynek minősülő magatartás, vagy egyéb jogi kötelezettség megsértésére gondol.

A már korábban említett PK 76. száma kapcsán még érdemes kitérni az elévülés kérdésére. Azt a hatályos Ptk. is rögzíti, hogy: „Visszakövetelésnek nincs helye, ha az ajándék vagy a helyébe lépett érték a jogsértés elkövetése időpontjában már nincs meg, továbbá ha az ajándékozó a sérelmet megbocsátotta; megbocsátásnak, illetve a visszakövetelésről való lemondásnak számít, ha az ajándékozó az ajándékot megfelelő ok nélkül hosszabb idő nélkül nem követeli vissza.”

A PK 76.számában szó van még a házasság reményében adott ajándék sorsáról is, amely az állásfoglalás szerint nem követelhető vissza. Az állásfoglalás úgy fogalmaz, hogy: „az ajándékozás visszakövetelésére volt házastársak esetén csak akkor nem kerülhet sor, ha a házasság megromlását kizárólag az ajándékozó házastárs felróható magatartása idézte elő.”

A PK elvi határozatokat áttekintve az ajándék visszakövetelése az ajándékozó személyes joga. Így az ajándékozó örökösét már nem illeti meg a jog, hogy az ajándékot visszakövetelje, de az ajándékozó által már megindított pert a perutódlás szabályai szerint folytathatja. A PK 76. szám szerint az ajándékozó az ajándékot saját nevében kizárólag akkor követelheti vissza, ha az ajándékozás okát adó feltevés az ő javára, illetőleg az ő javára is szól, és ennek a jognak a gyakorlása a feltevés jellegére és az ajándékozás körülményeire tekintettel a társadalmi felfogás szerint indokolt.

3. A szokásos mérték fogalma

A Polgári Törvénykönyvünk az ajándékozás során rögzíti, hogy a szokásos mértékű ajándék visszakövetelésének nincs helye. Felmerül a kérdés, hogy mi számít szokásos mértékű ajándéknak? Erre sem ad definíciót a Ptk. és sem más jogszabály. Erre tehát a bírói jakalkalmazói joggyakorlat adhat választ. Itt fontos kiemelni a BH 1994. 135. sz. határozatot.¹² Ebben olvasható, hogy:” az ajándék értéke mellett az ajándékozás tárgyának, az ajándékozó vagyoni helyzetének, az ajándékozással elérni kívánt célnak és a hozzátartozók esetében a családban uralkodó felfogásnak is jelentős szerepe van. A szokásos mértéket meg nem haladó ajándék, ha az ajándékozás nem gazdagítja olyan mértékben a megajándékozottat, hogy az ajándék visszakövetelése anyagi és erkölcsi szempontból indokolt lenne. „- fogalmaz a Bírói Határozat. A szokásos mérték meghatározásánál figyelemmel kell lenni a jogviszony szereplőinek anyagi helyzetére, jövedelmi viszonyaira. Nehéz lenne meghatározni egy általános mértéket, egy számot, ami mindenkire érvényes, minden ajándékozásnál, nézetem szerint ez lehetetlen. Minden állampolgár vagyoni viszonya eltérő, máshol dolgozik, eltérően keres, másra költ, máshogy él. Egységes álláspontom szerint nem lehet és nem is lenne célszerű meghatározni egy konkrét mértéket. Egyedi eseteket vizsgálni a bíróság feladata szerintem ennek eldöntése. Elveket, melyeket a bíróság figyelembe vesz, meg lehet határozni, de mértéket nem.

A szokásos mérték meghatározásánál nemcsak a bírói mérlegelés játszik szerepet, hanem hangsúlyt kap a közfelfogás is. A szabályozás indoka mögött, hogy a szokásos mértékű ajándékot nem lehet visszakövetelni, talán az a megfontolás húzódhat, hogy ne lehessen a csekély értékű ajándékokat visszakövetelni, mert ez talán jogbizonytalansághoz vezethetne. A szokásos mérték meghatározásánál meg kell vizsgálni, hogy az mennyiben gazdagítja a megajándékozottat, hogy az a megajándékozott számára nem okoz -e olyan gazdagodást, hogy annak visszakövetelése erkölcsi szempontból akár indokolt lenne. Mindig az adott helyzetet kell megnézni, a felek viszonyát jövedelmi szempontból is. Eltérő lehet például egy autó ajándékozása egy gazdagabb családban, ahol szokásos mértékűnek nevezhető az ajándék, ha a szülők a fiuknak azt érettségi ajándékként adják, és eltérő a megítélése a szokásos mértéknek, egy szegényebb családban, ahol ez túlzó és nem szokásos mértéknek minősül. Így tehát nem lehet rögzíteni általános szinten, hogy az autó

¹² 1994. 135. sz. határozat

ajándékozása szokásos vagy nem szokásos mértékű, mert minden esetben az a konkrét ügyben, a felek viszonyaitól függően kell eldönteni.

X. Az illeték az ajándékozási szerződésnél

Következő fontos pontként meg kell említeni az illeték kérdését. Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény¹³ (későbbiekben: Inytv.) 32.§ (1) bekezdése felsorolja azokat a tartalmi követelményeket, ami alapján a bejegyzés létrejöhet. Ezen tartalmi követelmények megadásából számítható ki az ingatlan ajándékozása utáni illeték mértéke. Az illeték mértékének meghatározásában pedig az illetékekről szóló 1990.évi XCIII. törvény (későbbiekben: Itv.)¹⁴ nyújt segítséget. Az Inytv. 15.§-a előírja, hogy az okiratnak a jogosultak adatait tartalmazni kell.¹⁵ Ezen belül az ingatlan- nyilvántartással kapcsolatos ügyekben az adóazonosító jelet kell használni, így az ajándékozási szerződéseknek tartalmi kelléke az adóazonosító jele a jogosultaknak. Ezek után meghatározandó az illeték mértéke. Ehhez az Itv.-t kell megnéznünk. Az itv. 12.§-a határozza meg az ajándékozási illeték mértékét.” Az öröklési és az ajándékozási illeték általános mértéke - ha e törvény másként nem rendelkezik - az egy-egy örökösnek, hagyományosnak juttatott örökség és a megajándékozottnak juttatott ajándék tiszta értéke után 18%.”- így fogalmaz az Itv. Tehát az általános mérték az 18%, míg kisingatlanok esetében következőképpen rendelkezik az Itv. :” A lakástulajdon és a lakástulajdonhoz kapcsolódó vagyoni értékű jog ingyenes szerzése esetén az öröklési és ajándékozási illeték mértéke 9%. „, Gépjárművek esetében a mértéknél a következőket írja: „Gépjármű, pótkocsi tulajdonjogának, vagyoni értékű jogának öröklése és ajándékozása esetén az illeték mértéke a gépjármű és pótkocsi visszterhes vagyonátruházási illetékének (24. §) kétszerese.”

2013.01.01. előtt az illeték kiszabása függött a rokoni kapcsolat fokától. Ma ez már látható, hogy nem így van, mivel a hatályos rendelkezések szerint az illeték általános mértéke: 18%, kisingatlanoknál pedig 9%. Érdemes viszont megnézni az Itv. 17.§-át. Az (1) bekezdés p) pontja rögzíti, hogy az egyenes ági rokonok közötti ajándékozás illeték fizetés alól mentes.

¹³ Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény

¹⁴ Az illetékekről szóló 1990.évi XCIII. törvény

¹⁵ Az ajándékozás rejtelvei az illeték törvény alkalmazásában, Adóvilág, 2013/17.évf./9.sz 19-20.o

Ha ingatlanról van szó mindenképpen meg kell nézni, hogyan alakul a hasznélvezeti jog ajándékozásának illetéke. Erről az Itv. 15.§-a ír. Külön szabályok rendezik az illetékfizetési kötelezettséget, ha a vagyontárgyat hasznélvezeti jog terheli, vagy hasznélvezeti jog fenntartásával ajándékoznak, ha másnak juttatják a tulajdonjogot, mint a hasznélvezeti jogot. Általában ilyenkor is a szerző személy által kapott tiszta érték az illetékalapja és azután kell fizetni. A hasznélvezeti jog megszerzése, ha nem egyenes ági rokonok között történik, akkor illetékköteteles vagyonszerzésnek minősül. A fenntartott hasznélvezeti jog nem tárgya az illetéknek, viszont annak értéke csökkenti az ajándék tiszta értékét.

Az ajándékozási illetékek kapcsán ki kell még térni a jelzáloghitel, illetve az elidegenítési tilalom témájára. Előfordulhat, hogy az elajándékozott ingatlant jelzáloggal terheltek, vagy elidegenítési tilalom áll fent rajta. Ilyenkor a jelzálog jogosultak hozzájáruló nyilatkozatát be kell szerezni. Ahhoz, hogy a tiszta érték kiszámítható legyen, szükség van a szerződés napján fennálló a hitelösszeg pontos összegét bizonyító igazolásra. Abban az esetben ha a megajándékozott átvállalja az adósságot és egyéb terheket, akkor az átvállalt adósság után vagyonátruházási illetéket kell fizetnie. Ha viszont marad az ajándékozó továbbra is a hitel visszafizetésére köteles személy, akkor a hitelintézet által igazolt tartozás összege csökkenti az ingatlan tiszta értékét.

Az ingyenes vagyonszerzés két esetét különbözteti meg az Illeték törvény, az egyik az öröklés, a másik az ajándékozás. Az ajándékozási illetékkötelezettség az ingatlan ajándékozása esetén az ajándékozási szerződés megkötése napján, ingó, vagyoni értékű jog ajándékozása esetén a szerződésről kiállított okirat aláírása napján, ha az ingó, vagyoni értékű jog ajándékozásáról nem állítottak ki okiratot, a vagyonszerzéskor keletkezik. Az ajándékozási illeték tárgya az ajándékozással történt vagyonszerzés. Az adótárgy ebben az esetben az ingatlan és ingó ajándékozása, vagyon értékű jog ingyenes alapítása, ilyen jognak vagy gyakorlásának ingyenes átengedése, továbbá az ilyen jogról ellenszolgáltatás nélkül történő lemondás. Az ajándékozás csak akkor esik ajándékozási illeték alá, ha arról okiratot állítottak ki, vagy ingó ajándékozása esetén okirat kiállítása nem történt, de az egy megajándékozottnak jutó ingó forgalmi értéke a 150 ezer Ft-ot meghaladja. Az ilyen ajándékozást 30 napon belül be kell jelenteni az állami adóhatóságnak. Az illeték alapja a megajándékozottnak jutott ajándék tiszta értéke, praxisjog ajándékozása esetén pedig a működtetési jog terhekkal nem csökkentett értéke. A tiszta érték a megszerzett vagyon

csökkentett forgalmi értéke. A megszerzett vagyon forgalmi értékéből le kell vonni az ajándékot terhelő adósság és egyéb teher értékének 1-1 megajándékozottra eső részét. A megajándékozottnak az ajándékot terhelő adósság és egyéb terhek után visszterhes vagyonátruházási illetéket kell fizetni. Ha az ajándékban gépjármű, ill. pótkocsi is van, ennek értékét az egyéb ajándék tiszta értékének kiszámításánál figyelmen kívül kell hagyni.

Ajándékozási illetékmentesség fordulhat elő több esetben. Illetékmentességben részesül például az ajándékozó egyenes ági rokona által megszerzett ajándéklakástulajdon kezelői jogának ingyenes megszerzése.

XI. Befejezés

A dolgozatom végére érve összefoglalásként szerettem elmondható, hogy az ajándékozási szerződés egy rendkívül fontos szerződéstípus, így helyes a Polgári Törvénykönyvünk szerkesztése, amiben az említett szerződéstípus az tulajdonátruházó szerződések között szerepel, így kiemelve, hogy egy alapszerződés típusról van szó. A dolgozat írása közben a két intézménynek, a visszakövetelés és a megtagadás intézményének kérdésköre volt a legérdekesebb. Úgy gondolom, hogy az ajándékozás jogügylete során ez az a két problémás eset, aminek a rendezése alapvető jelentőségű, ha ilyen helyzet felmerülne. Érthető viszont, hogy a két intézmény igénybevétele szűk esetkörre van korlátozva, nézetem szerint ez elengedhetetlen a jogbiztonság szempontjából, hogy szűk körre legye korlátozva, mivel visszaélésekhez vezetne, ha nem így lenne. A Polgári Törvénykönyvben szereplő feltételek pedig indokoltak, jól és világosan körülhatároltak. Összességében a dolgozat végére érve, a témával való foglalkozás után, véleményem szerint bár vannak joghézagok és hiányosságok, amiket a Polgári Törvénykönyv nem rögzít, így például a szokásos mérték fogalma sincs definiálva, de elmondható, hogy az ajándékozási szerződés legfőbb elemei és kérdései megfelelő módon, érthető részletezettséggel vannak szabályozva.

IRODALOMJEGYZÉK

Könyvek, monográfiák:

- Földi András - Hamza Gábor: A római jog története és intézményei, Budapest, 2012, Nemzeti Tankönyvkiadó, 544-546.o
- Gadó-Németh-Sáriné: Ptk. fordítókulcs oda vissza, 2014, Hvg-Orac Kiadó
- Nochta Tibor- Kovács Bálint- Nemesságyi Zoltán: Kötelmi jog, Különös rész, 2008, Dialóg Campus Kiadó

Folyóiratok:

- Zlinszky Imre: Az ajándékozás fogalma tekintettel a hazai joggyakorlatunkra, Jogtudományi Közlöny, 1879/20.sz 158-159.o
- Boóc Ádám: Az ajándékozási szerződés néhány kérdése a magyar magánjogban, Állam és Jogtudomány, 2005/46 évf. 1-2 sz. 53-76.o
- Szalma József: Az ajándékozási szerződés-különös tekintettel a magyar Ptk. rekodifikációjára, Jogtudományi Közlöny, 2004/59.évf/5.sz, 169-180.o
- Dell'Adami Rezső: Az ajándékozás, Jogtudományi Közlöny, 1880. régi sorozat, 15.évf. 289-293.o
- Az ajándékozás rejtelmek az illeték törvény alkalmazásában, Adóvilág, 2013/17.évf./9.sz 19-20.o

Jogszabályok:

- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
- PK 76. számú állásfoglalás
- 1994. 135. sz. határozat
- Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény
- az illetékekről szóló 1990.évi XCIII. törvény